

ЕЛА И ВУЖИ
(1988)

Здравко Кисьов

Уважаема редакция,

Поемата, която ви изпращам, е писана през януари 1988 г. под въздействието на екологичната обстановка в Русе по онова време. През февруари същата година по „височайше“ нареждане е спряна от печат във в. „Литературен фронт“, заедно с други материали, след като пак там бе спряно и моето „Открито писмо до председателя на Съюза на румънските писатели Д. Р. Попеску“ по същия проблем. Преди това поемата е предлагана безрезултатно и на в. „Дунавска правда“. През март е прочетена пред софийското събрание за учредяване на Комитета за спасяване на Русе и успоредно с това разпространявана апокрифно в различни варианти, с пропуски и грешки.

Може би след публикациите „Еднопосочни телекси“ и „Потресаващи минути истина“ най-после вестникът ще възстанови и тази поема в нейния автентичен вид, заедно с това пояснение, като още едно творческо свидетелство от онова време.

Авторът*

* Здравко Кисьов изпраща своята поема (заедно с неговата бележка към нея) на редакцията на русенския вестник „Дунавска правда“, (вече преименуван на „Утро“) след промените от 10 ноември 1989 г. и този път тя е публикувана охотно.

Поеът никога не включва поемата в своя книга. През 2002 г. тя е изложена в увеличен графичен вид, подпечатана с огромни шампи „Цензура“, на екологична изложба в Градската художествена галерия на Русе, в памет на русенските протести и събитията от средата и края на 80-те години на ХХ в.

Оригиналът на поемата (машинопис) днес се съхранява в ДА – Русе, ф. 1455, оп. 1, а.е. 39, л. 4 (Б. р.).

Здравко Кисъов**ЕЛА И ВИЖ!***публицистична поема*

1.
Хей, ти... И ти... И ти –
достатъчно си ме разпитвал
как живеем тук.

Ела и виж
как облаци отровни пъплят над реката
и сграбчат в гибелна прегръдка моя град.

Ела и чуй
как упоените от хлора улици
зоват за помощ денем с тишината си!

Ела и виж
как дъждовете киселинни избродирват
зловещите си монограми по лицата ни!

Ела и чуй
как кашлица раздира нощния покой
и гълъбите на площада сепнати политат!

Ела и виж
как лете са тропосани като с картеч
оскъдните листа по дървесата!

Ела и чуй
стенанията на децата в полусън:
„Кой тъй е стиснал гърлото ми, мамо?“

Ела и виж
как учениците със маски марлени
като хирурзи влизат сутрин в клас!

Ела и чуй
забавения ритъм на сърцата –
забързаните крачки на смъртта!

Ела и виж,
докато младите не са започнали
да се целуват със противогази!

Ела и чуй
 как телефоните тревожно тук звънят
 и проверяват живи ли сме още!

Ела и виж
 сълзите на жените с гаснещи утроби
 над детските колички и леглата!!!

Ела, ела и виж!
 Макар че тук, изглежда,
 и Данте би отказал да те води.

2.
 Сънувах картата на моята родина,
 но моят град го нямаше на нея.
 Искреше Дунав, зеленееше се Мизия,
 Балканът виеше кафяв гръбнак...
 И картата, подобно пъстра дреха
 бе закопчана с малки тъмни копчета –
 села и градове...
 но Русе там го нямаше.

Какво се беше случило със него?
 Дали не бе навеки изоставен
 от своите злощастни мирни жители,
 подобно Чичен-Ица и Паленке?
 Или мъглата беше го погълнала
 най-последно в своята отровна паст
 през някоя фатална нощ, каквито
 светът познава още от Помпей...
 И сякаш чух как някой ми прошепна:
 „Кое то може да се случи – то се случва.“

Сънувах картата на моята родина,
 но моят град го нямаше на нея...

Ела, ела го виж,
 преди сънят зловец да се е сбъднал!

3.
 Боже на дърветата,
 на птичките и на тревите,
 тях поне спаси,
 ако човекът тук ти е опротивял!
 Зная,
 има ли вода, растителност и твари –

някой ден човекът пак ще се роди.
По-неопитен навярно,
ала по-първичен, доверчив и чист.

И дано е скътал някъде дълбоко
в своята необременена памет
спомен за предишните си грешки.

Боже на дърветата,
на птичките и на тревите,
тях поне спаси,
защото са невинни!
Изпитните, знам, са за човека.

4.
Къде си днес, мой учителю строг,
от часовете по химия?
Къде си – да застана сега
на поправителен изпит пред теб.
Да разкажа урока за хлор,
за киселените,
които разяждат гърдите ни.
Знам, ще ми пишеш шестица,
но къде да вървя по-нататък със нея,
щом годините ми са преброени,
а и всички в този град са отличници
по този толкова труден предмет!...

Къде сте и вие, учители мои,
по анатомия, по история и по етика –
и на вас има какво да разкажа.
Например за органите ни,
които фотографирани
висят из рентгеновите кабинети
като снимки на „безследно изчезнали“...

Елате, учители мои, елате –
заставам на поправителен изпит пред вас
в последния университет на живота ми.
Проверете горчивите ми познания,
преди да съм замлъкнал завинаги,
преди да се е превърнало всичко
в мълчание!